

Spis treści

Wstęp	9
Rozdział I	
Pedagog szkolny w świetle prawa oświatowego	13
1.1. Historia zawodu i warunki zatrudnienia	13
1.2. Wymagane kwalifikacje pedagoga szkolnego	16
1.3. Zadania pedagoga szkolnego	17
1.4. Koncepcje pracy pedagoga	24
1.5. Dokumentacja pedagoga szkolnego	25
Rozdział II	
Sylwetka pedagoga szkolnego	29
2.1. Cechy osobowościowe pedagoga szkolnego	29
2.2. Kompetencje pedagoga szkolnego	32
2.3. Zasoby osobiste	36
2.3.1. Obraz siebie, samoocena, samoakceptacja	36
2.3.2. Styl radzenia sobie ze stresem	38
2.3.3. Asertywność	39
2.3.4. Poczucie kontroli, koherencji, samoskuteczności	40
2.3.5. Styl życia	42
2.4. Doksztalcanie i doskonalenie zawodowe	44
Rozdział III	
Pedagog szkolny w oczach innych. Oczekiwania wobec pedagoga szkolnego	45
3.1. Pedagog szkolny w oczach uczniów, nauczycieli, rodziców	46
3.2. Badania dotyczące wizerunku pedagoga	48
3.3. Oczekiwania uczniów, rodziców i nauczycieli wobec pedagoga szkolnego w świetle badań własnych	50
Rozdział IV	
Rozpoznawanie indywidualnych potrzeb uczniów oraz ich sytuacji szkolnej	57
4.1. Określenie potrzeb i sytuacji szkolnej ucznia podstawą planowania działań profilaktycznych	58
4.2. Identyfikacja czynników zaburzających zachowania dzieci i młodzieży	59
4.3. Rozpoznanie przyczyn trudności dydaktycznych uczniów	63
4.3.1. Analiza sytuacji ucznia z Syndromem Nieadekwatnych Osiągnięć Szkolnych (SNO)	64
4.3.2. Identyfikacja uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi	66
4.4. Refleksje wokół działań diagnostycznych pedagoga szkolnego	73
Rozdział V	
Rola pedagoga szkolnego w profilaktyce szkolnej	75
5.1. Ogólne założenia działań profilaktycznych	75

5.2. Szkolny program profilaktyki	81
5.2.1. Przepisy prawne	82
5.2.2. Kontekst teoretyczny	83
5.2.3. Projektowanie, realizacja i ewaluacja szkolnego programu profilaktyki	84
5.3. Profesjonalne programy profilaktyczne	86
5.3.1. Programy dla dzieci i młodzieży z grupy niskiego ryzyka	86
5.3.2. Programy dla dzieci i młodzieży z grup podwyższonego ryzyka	89
5.3.3. Programy dla liderów młodzieżowych	90
5.3.4. Programy edukacyjne dla nauczycieli rozwijające kompetencje wychowawcze	91
5.4. Refleksje wokół działań pedagoga w zakresie szkolnej profilaktyki	93
Rozdział VI	
Działania interwencyjne i mediacyjne w pracy pedagoga szkolnego	95
6.1. Sytuacje kryzysowe w szkole i interwencja kryzysowa	96
6.2. Działania interwencyjne pedagoga szkolnego podejmowane wobec uczniów z zaburzeniami zachowania	99
6.3. Współpraca z rodzicami w zakresie działań interwencyjnych	101
6.4. Współpraca z policją, strażą miejską, kuratorami sądowymi	106
6.5. Mediacje w pracy pedagoga szkolnego	108
6.6. Refleksje wokół działań interwencyjnych i mediacyjnych pedagoga szkolnego	114
Rozdział VII	
Działania pedagoga szkolnego w zakresie wspierania uczniów w rozwoju emocjonalnym i społecznym	117
7.1. Koncepcja resiliency	118
7.2. Pedagog szkolny jako tutor	121
7.3. Przeciwdziałanie odrzuceniu rówieśniczemu dzieci i młodzieży	122
7.4. Wspieranie w rozwoju uczniów zdolnych	124
7.5. Refleksje wokół działań pedagoga wspierających ucznia w rozwoju emocjonalnym i społecznym	129
Rozdział VIII	
Działania pedagoga szkolnego w zakresie udzielania pomocy psychologiczno-pedagogicznej	131
8.1. Socjoterapia jako metoda wspierająca działania pedagoga szkolnego w pracy z uczniem niedostosowanym i zagrożonym niedostosowaniem społecznym	131
8.2. Praca z uczniem mającym trudności w nauce	135
8.2.1. Praca z uczniem z Syndromem Nieadekwatnych Osiągnięć Szkolnych	136
8.2.2. Praca z uczniem ze specyficznymi trudnościami w uczeniu się	138
8.3. Refleksje wokół działań pedagoga szkolnego z zakresu terapii pedagogicznej i socjoterapii	144
Zakończenie	147
Bibliografia	151